

Pomen podatkov za učinkovito upravljanje urbanih dreves

dr. Maja Simoneti

IPoP – Inštitut za politike prostora, Ljubljana, Slovenija

Podčetrtek, 20. september 2024

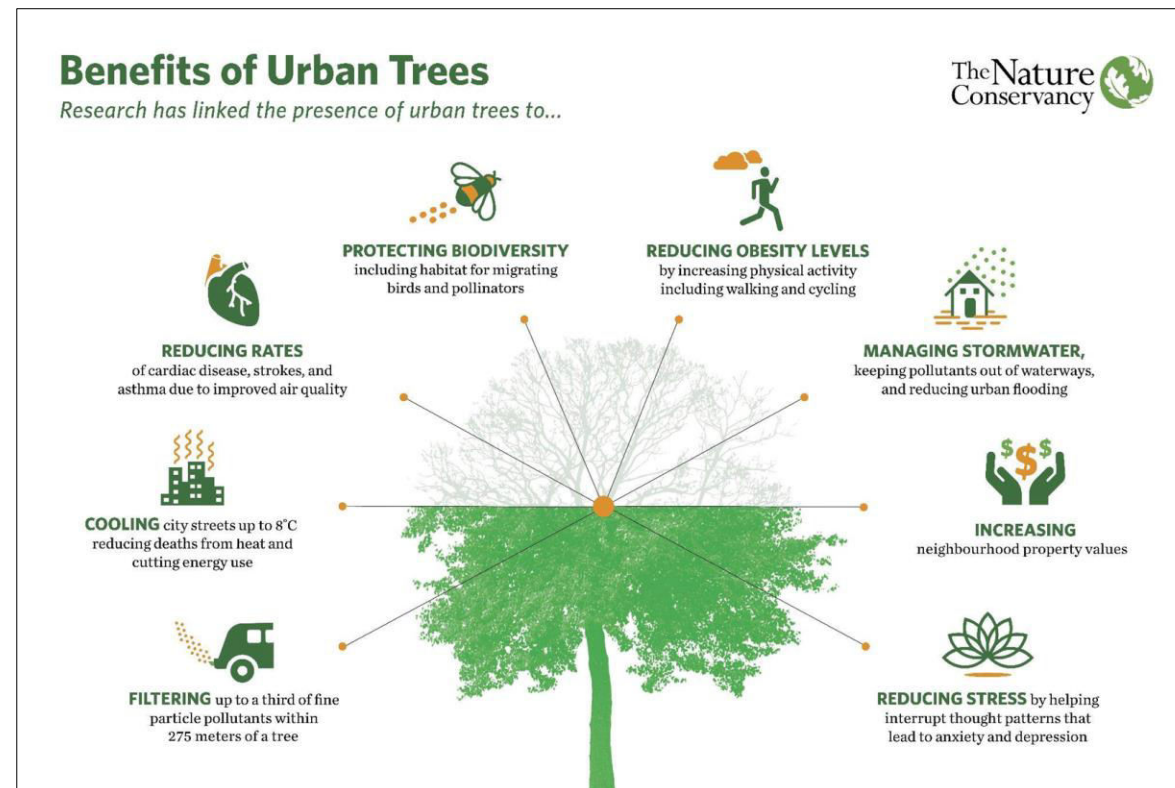
Urbano drevo – kaj je to

- ne raste v gozdu
- ni gozdarski problem, ni predmet gozdno gojitvenih načrtov in ukrepov
- pomembne so podoba in funkcije
- prvina urejanja prostora
- težki pogoji pod in nad zemljo zdravo rast in dolgoživost
- sestavina zelenih in odprtih površin
- vsebina načrtovanja, graditve in upravljanja prostora
- **kdo skrbi** za urbana drevesa

Velike koristi – drevesa v naseljih rešujejo probleme.

- varovanje zdravja – preprečevanje bolezni
- zagotavljanje zdravja – spodbujanje gibanja
- dobro počutje – blaženje stisk in stresa
- varovanje narave in biotske pestrosti
- blaženje vročine - hlajenje zraka
- čiščenje zraka
- blaženje hrupa
- varstvo pitne vode
- zadrževanje padavin in urbanih poplav
- ustvarjanje podobe, vzdušja in prepoznavnosti
- vrednost nepremičnin

Potrebujemo več dreves.

- množične nove saditve
- 2007, MillionTreeNYC – 2015 cilj dosežen
sadi se na javnem in zasebnem, v parkih in na ulicah,
saditi in vzdrževati pomagajo prebivalci
- 2009, 2 Million Trees to 2025, London
skrbeti sočasno tudi za razvoj in varstvo obstoječega
drevesnega fonda

- nova drevesa - slabši pogoji / ni prostora
- ambiciozno ozelenjevanje urbanega okolja – zahteva
EU biodiverzitetna strategija 2035
- ohranjanje starih in podirajočih se dreves – EU
direktiva o ohranjanju narave

Vsako drevo je pomembno.

- posamezno drevo – velike ekosistemске koristi
- sonaravne rešitve – NBS
- ozelenjevanje mest – podnebna odpornost
- zelena in modrozelená infrastruktúra

- 3-30-300: pogled – pokritost – dostopnost
- pravično zagotavljanje koristi dreves

- kje rastejo in kakšna so drevesa
- kje in kakšna drevesa saditi

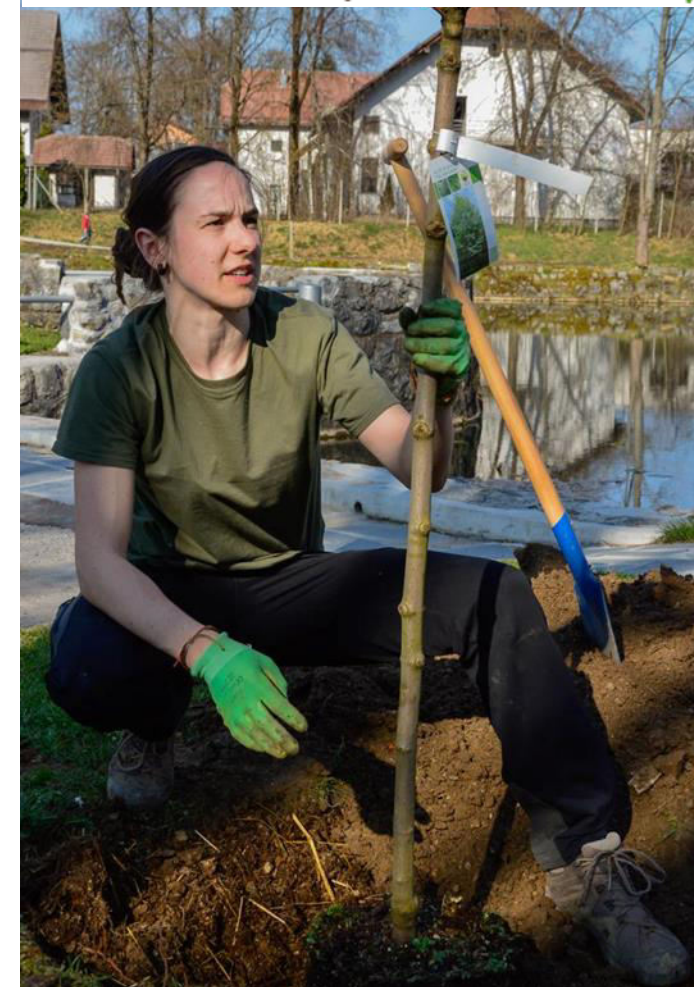
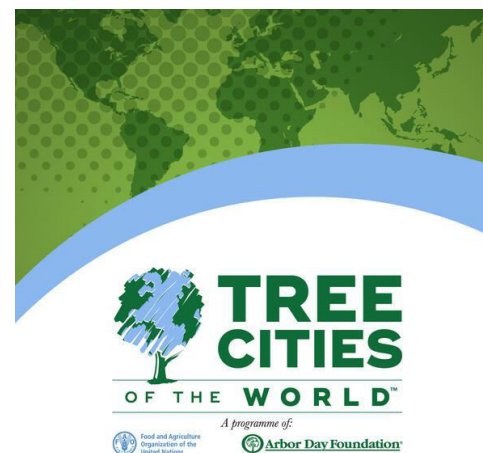

Kdo vse skrbi za drevesa?

- občinski uradniki – komunala
- zaposleni v javnih podjetjih
- poklicni drevesni plezalec
- arborist – mednarodna klasifikacija
- gozdar
- drevesnica
- šolski hišnik
- FAO – OZN za prehrano in kmetijstvo
- WFUF – Svetovni forum za urbane gozdove
- Mesto dreves/ Tree Cities of the World
- Evropski forum EFUF

**World Forum on
Urban Forests**

Ljudi drevesa zanimajo.

- protesti proti sekanju
- opozarjanje na nestrokovne posege
- predlogi za nove saditve

- javnomnenjska anketa (n 620) IPoP, 2021
 - 61% občina naj zahteva strokovno nego vseh dreves
 - 34% naj se zahteva občinsko dovoljenje za sekanje
 - 59% država naj zagotovi enotne predpise in pogoje za delo z vsemi drevesi
 - 58% naj bo delo strokovno izključno strokovno kvalificirano
 - 40% naj država in občina skupaj skrbita
 - 34% naj občina in lastniki skupaj skrbijo

Foto: Inicijativa mestni zbor

ALMIRA ČATOVIĆ

Kako skrbimo za drevesa ?

- kdaj je skrb učinkovita: ko uspemo redno strokovno izvajati vsa potrebna dela in širiti program tudi na drevesa v zasebni lasti
- načrtovanje: lokacija, izbira vrste in kakovosti sadike
- saditev in povezano vzdrževanje (1-2 leti)
- vzdrževanje - redna nega: pregledovanje in beleženje stanja, ukrepanje po potrebi (odrez suhih in motečih vej)
- varovanje pred poškodbami in boleznimi in zdravljenje
- znanje, oprema, sredstva
- evidenca

deley Google Zemljevidi planiranje https://ipopljubjan... Instagram WhatsApp zdi

News Opinion Sport Culture Lifestyle

World Europe US Americas Asia **Australia** Middle East Africa Inequality Global development

Melbourne This article is more than 9 years old

Leaf letters: fan email for Melbourne's trees pours in from around the world

Emails from overseas as part of Melbourne's Urban Forest Visual project have urged English elms to savour the Ashes and warned a Chinese elm to 'keep away from fire'

Monica Tan
Wed 15 Jul 2015 10:31 CEST

Share 20

An elm tree that has become part of Melbourne's Urban Forest Visual project. Photo: [unreadable]

Katere podatke potrebujemo ?

- evidenčna številka
 - predel naselja
 - ulica/cesta
 - vrsta
 - leto saditve
 - obseg debla
 - premer krošnje
 - višina drevesa
-
- predvidena krošnja do 6 m
 - krošnja 7-15 m
 - krošnja nad 15 m

english | bosanski | hrvatski | srpski | türkçe

Stadt Wien

Themen | Virtuelles Amt | **Stadtplan** | Video | Mein Bezirk

Stadtplan | Kulturgut | Umweltgut | Flächenwidmung | Daten & Schnittstellen ViennaGIS

Wien Umweltgut: Baumkataster

Adresse eingeben

erweiterte Suche

Karteninhalt

- Naturschutz – Schutzgebiete, Schutzobjekte
- Tiere, Pflanzen und ihre Lebensräume
- Bäume und Grünflächen in Wien**
 - Baumkataster (Wiener Stadtgärten)
 - Jungbaum wird gepflanzt
 - Kronendurchmesser 0 – 6 m
 - Kronendurchmesser 7 – 15 m
 - Kronendurchmesser größer 15 m
- öffentlich zugängliche Grünflächen

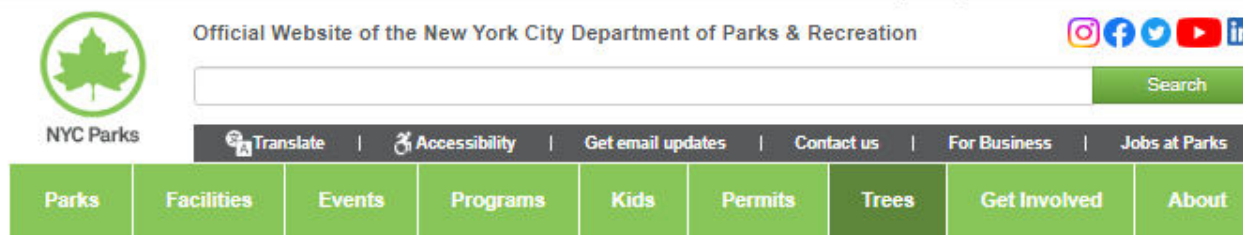
Suche: Ergebnis

Grundstückssuche

© Stadt Wien, Rathaus, A-1010 Wien | Impressum | Datenschutz | Barrierefreiheit

Baumnummer:	2036
Gebiet:	MA 42 - Parkanlage
Straße:	01., Rathauspark, MA42
Art:	Betula pendula (Weißbirke)
Pflanzjahr:	1989
Stammumfang:	86 cm
Kronendurchmesser:	4-6 m
Baumhöhe:	6-10 m

Kako evidence povezujejo ljudi v upravljanje ?

Email Newsletters > TreesCount! 2015

TREES
COUNT 2015

TreesCount! 2015-2016 Street Tree Census

TreesCount! 2015-2016, our third street tree census, brought more than 2,200 volunteers together in the largest participatory municipal urban forestry project in United States history. Using both high tech tools and survey wheels, tape measures, and tree identification keys, citizen mappers helped us create a spatially accurate digital inventory of NYC's street trees.

Highlights of TreesCount! 2015-2016

The 2016 inventory tops all previous efforts in size and scope.

- **Number of Trees.** Surveyors mapped 666,134 street trees on 131,488 blocks in New York City, walking a total of 11,093 miles.
- **Number of Volunteers.** The 2,241 volunteers is double the number that participated in 2006. Volunteers completed 34 percent of the census.
- **Innovative Mapping Technology.** The use of innovative geospatial technology and a strong quality review process has yielded an exceptionally accurate inventory of street trees.
- **Data-driven Urban Tree Management.** This map and associated data is the backbone of Parks' internal forestry management database, and supports short- and long-term agency operations.

TreesCount! 2015

TreesCount! 2015

[How the Tree Census Works](#)

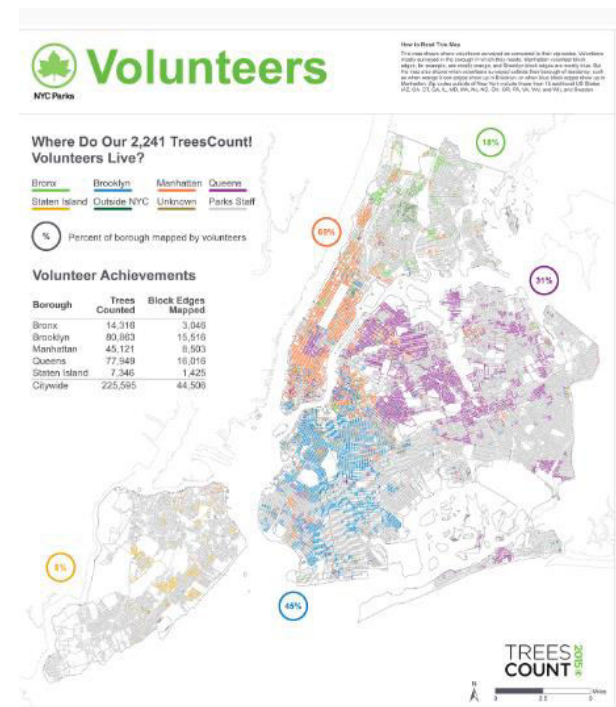
[Register Your Group](#)

[Past Tree Censuses](#)

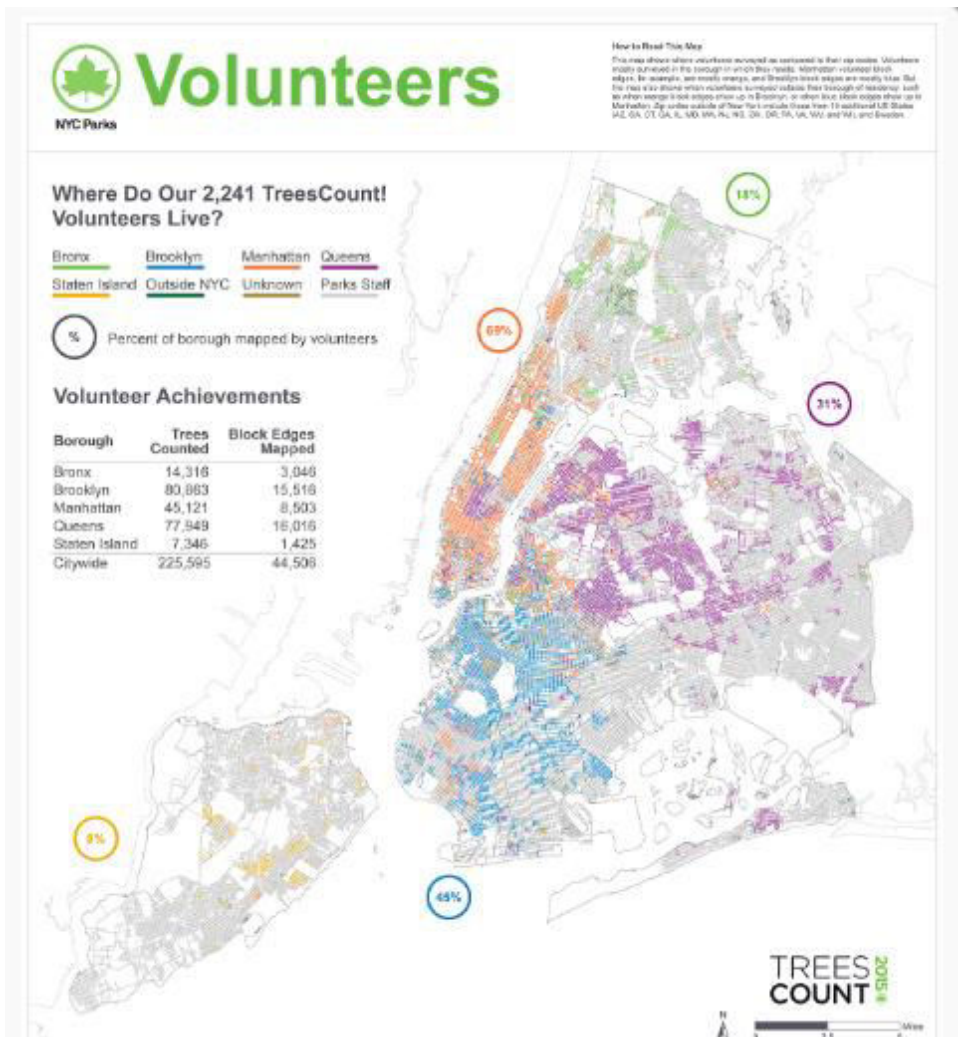
The New York City Street Tree Map

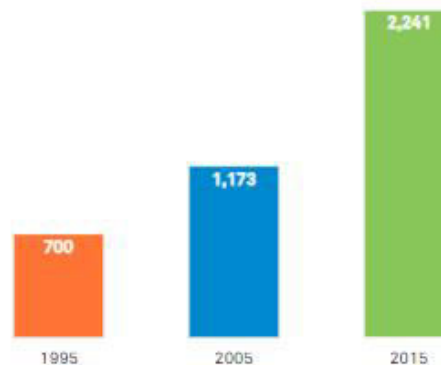
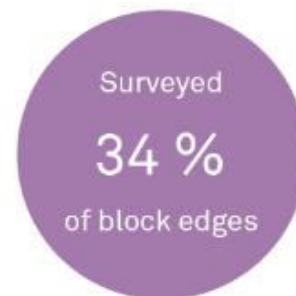
The TreesCount! 2015-2016 data was used to launch the New York City Street Tree Map, our accurate and detailed map of every street tree in New York City. Using this map, you can explore our city's urban forest, learn about the species, size and ecological benefits of individual trees, record your tree care activities, and share stewardship actions and your favorite trees with friends.

Prostovoljci lahko pomagajo spremljati stanje – New York, ZDA

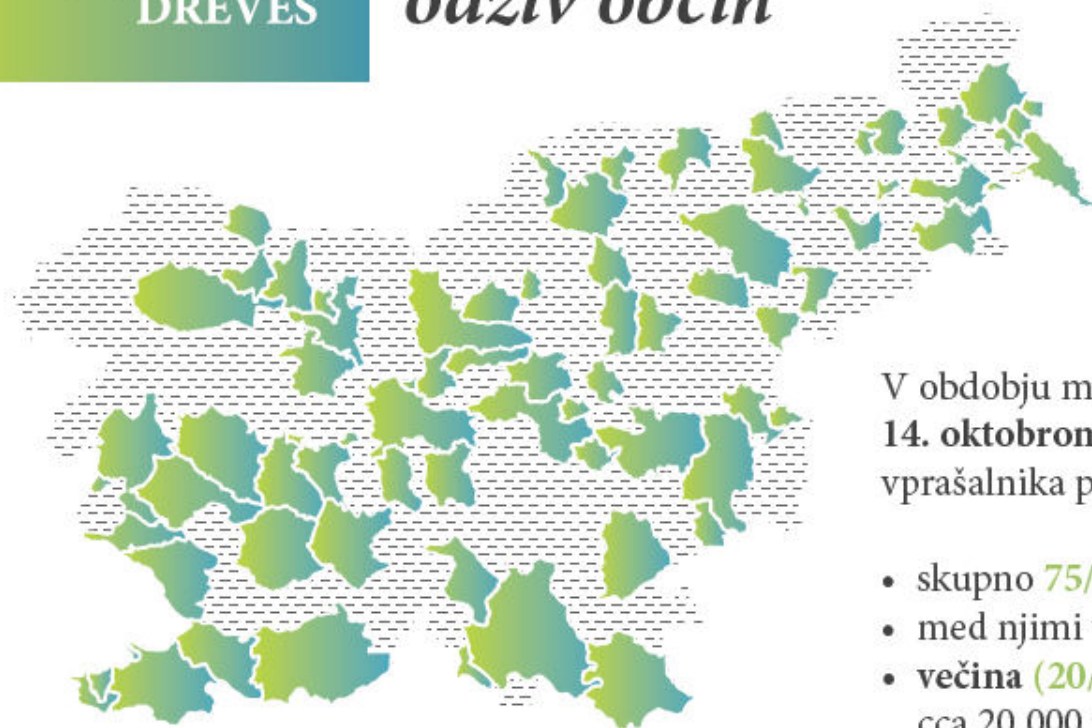
RESULTS SUMMARY VOLUNTEERS TECHNOLOGY A LOOK BACK ADDITIONAL PRODUCTS

Kako so urejene evidence dreves v slovenskih občinah?

odziv občin

V obdobju med **18. septembrom** in **14. oktobrom 2023** je k izpolnjevanju vprašalnika pristopilo:

- skupno **75/212 občin** (35%),
- med njimi vse (**12/12**) **mestne občine** ter
- **večina (20/22) večjih občin** - tj. občine s cca 20.000 prebivalci ali več.

- DKAS - Društvo krajinskih arhitektov Slovenije
- 2023, Podnebni program Mreže za prostor
- posredovano vsem občinam
- odziv vse mestnih in večjih

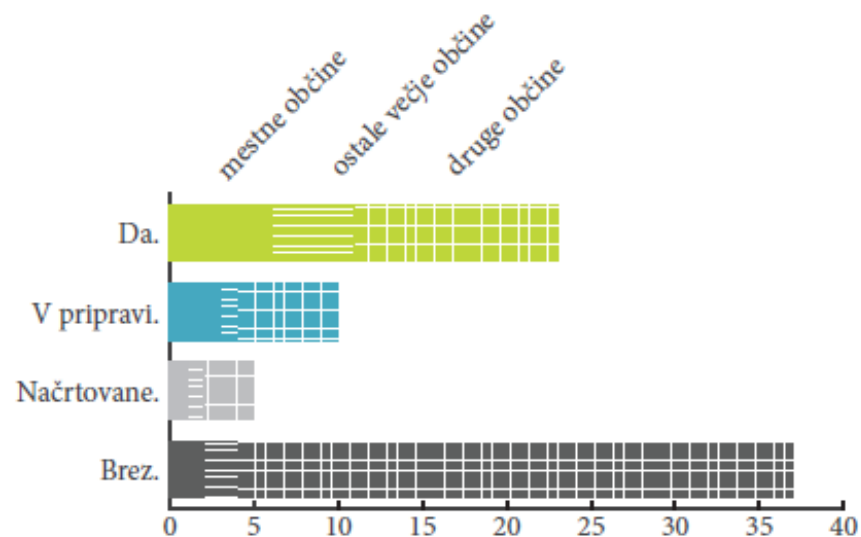

katere občine imajo evidenco dreves?

Q3 - Ali imate v vaši občini izdelano evidenco dreves s katerimi upravljate?

Razmerje med občinami z evidenco oz. evidenco v pripravi/načrtovanju ter občinami brez evidence se razlikuje glede na njihov status oz. velikost:

- mestne občine: **10:2**,
- ostale večje občine (ki niso hkrati MO): **7:2**,
- druge, manjše občine: **21:33**.

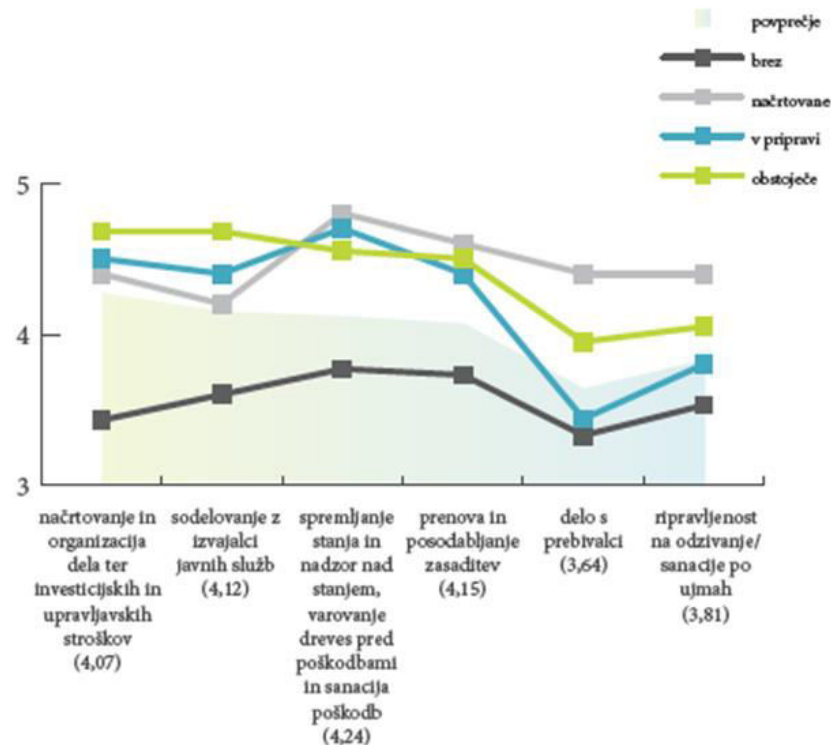

za kaj so evidence dreves pomembne?

Q5 - Kako pomembna je po vaši presoji evidenca dreves za izvajanje posameznih del in nalog?

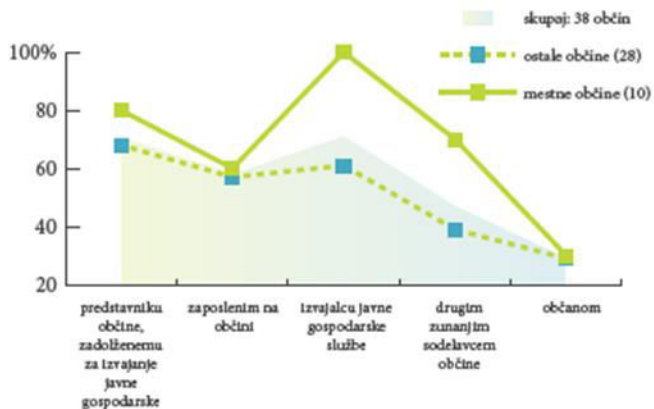
Občine, ki evidenco dreves imajo oz. so se že aktivneje ukvarjale z njeno pripravo brez izjeme **pripisujejo višje ocene** kot občine brez evidence.

Povprečne ocene vseeno kažejo na splošno zavedanje občin o pomenu in uporabnosti evidence kot upravljalvskega orodja.

kdo uporablja evidenco dreves?

Q4 - Komu je evidenca dreves namenjena?

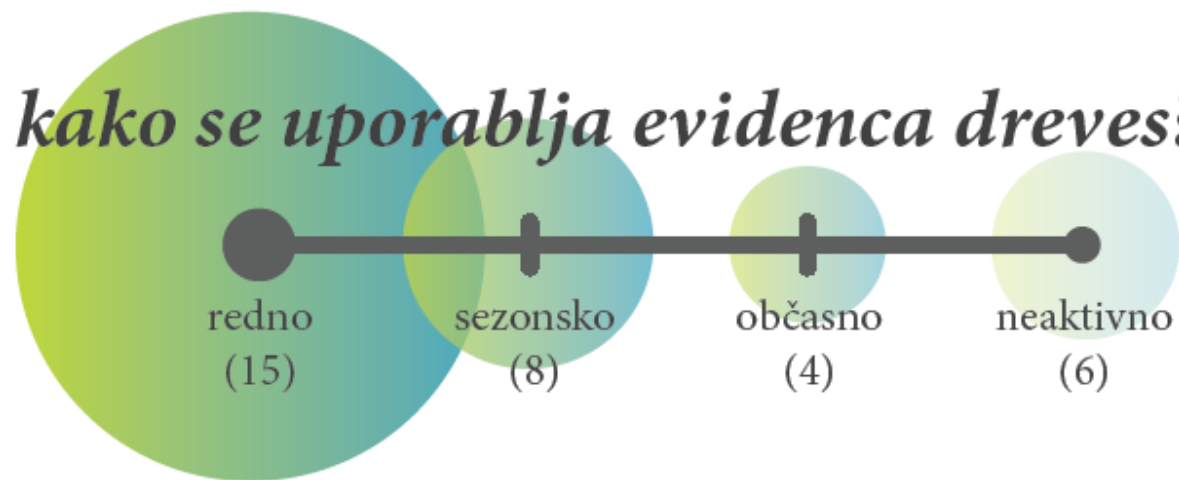

Glede na predvidene tipe uporabnikov evidenc lahko zaključimo, da so evidence dreves v Sloveniji **prednostno namenjene izvajanju javne gospodarske službe**, najmanj pa sodelovanju/komunikaciji z občani.

Odstopanja med mestnimi in ostalimi občinami ne kažejo na razlike, temveč zgolj na večji pomen rabe evidenc s strani zunanjih izvajalcev v MO - tj. izvajalcev javne gospodarske službe ter drugih zunanjih sodelavcev.

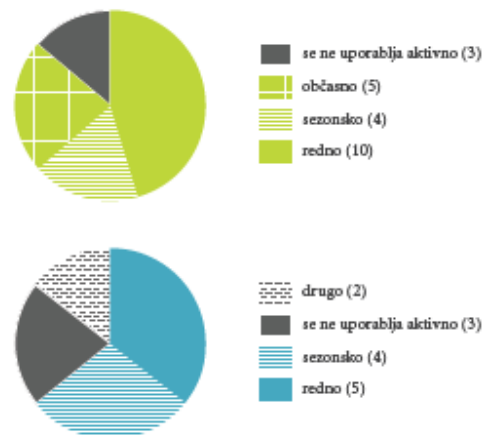
Q14 - Na kakšen način se
vaša evidenca uporablja?

kako se uporablja evidenca dreves?

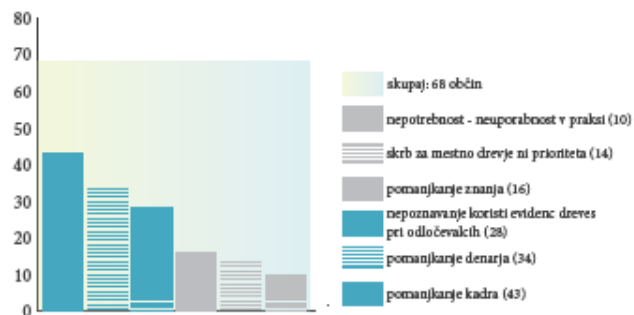
Občine (3), ki imajo vzpostavljene evidence, a jih ne aktivno uporabljajo:

- 3 občine se zavedajo uporabnosti evidence in ji pripisujejo velik pomen,
- 2 občini navajata, da imata v evidenci podatke starejše od 10 let,
- 3 občine kot razlog za neažurnost navajajo pomanjkanja kadra in denarja.

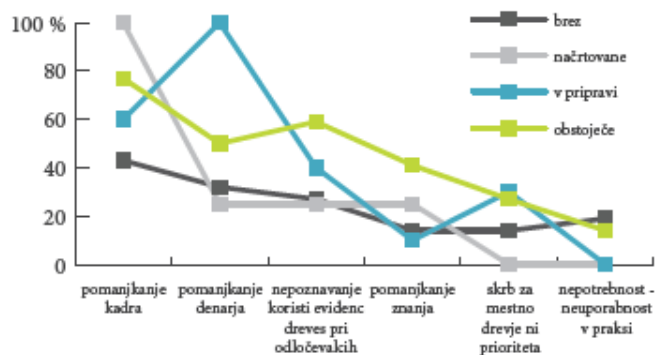

zakaj ni (več) evidenc dreves?

Q6 - Kaj so po vašem mnenju lahko glavni razlogi, da evidenca dreves ni urejena ali pa ni v aktivni rabi in posodabljana?

Nepoznavanje koristi (pri odločevalcih) kot razlog za neurejenost oz. neposodabljanje evidence dreves izpostavlja več kot tretjina anketiranih občin - ne glede na to ali evidenco imajo ali ne. Splošna problematika, neodvisna od vzpostavljene prakse delujočega orodja.

V skrbi za kontinuiteto in nadgradnjo ter uvedbo dobrih praks je pozornost smiselno namenjati ozaveščanju odločevalcev v vseh občinah.

kaj obsega evidenca dreves?

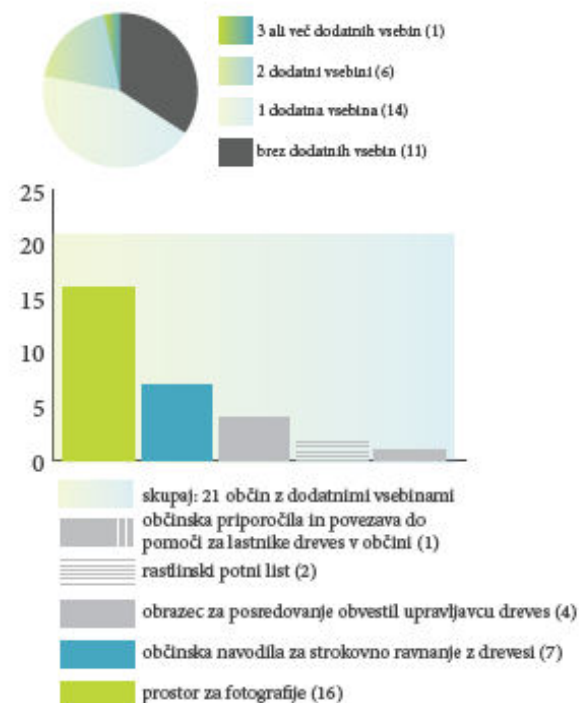
Q10 - Kateri podatki o drevesih so vključeni v evidenco dreves?

Q11 - Je evidenca podprta oziroma povezana še s kakšnimi drugimi vsebinami oz. dokumenti?

podatki

razlikovanje iglavec/listavec	22/37
rastlinska vrsta, sorta	34/37
starost/leto saditve	19/37
lokacija	35/37
značilnosti sadike ob sajenju	6/37
status zavarovanja/zaščite	16/37
ocena stanja	21/37
navodila za nego in ukrepe	17/37
izvedeni posegi	16/37
posebnosti v rasti	8/37
funkcija v prostoru	12/37
površina krošnje	5/37

dodatne vsebine

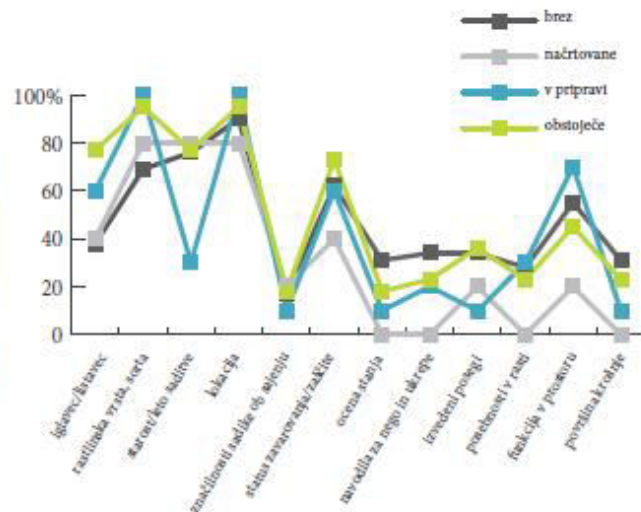
Q12 - Kateri podatki iz evidence dreves bi lahko bili po vašem mnenju javno dostopni?

kaj (lahko) javnost ve?

podatki, ki jih občine vodijo (levo), in podatki, ki bi lahko bili javno dostopni (desno)

razlikovanje iglavcev/listavcev	22/37	36/66
rastlinska vrsta, sorta	34/37	55/66
starost/leto saditve	19/37	49/66
lokacija	35/37	61/66
značilnosti sadike ob sajenju	6/37	11/66
status zavarovanja/zaščite	16/37	42/66
ocena stanja	21/37	14/66
navodila za nego in ukrepe	17/37	17/66
izvedeni posegi	16/37	20/66
posebnosti v rasti	8/37	16/66
funkcija v prostoru	12/37	34/66
površina krošnje	5/37	15/66

Dodatno so občine predlagale še naslednje podatke: lastnik drevesa (občina, država, zasebno) ter avtohtonost vrste.

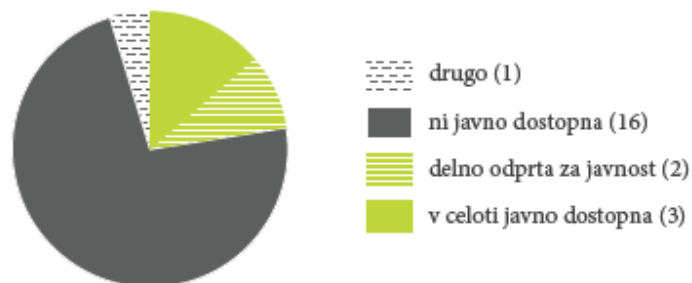

Z izjemo 2 podatkov (lokacija: DA ter značilnosti sadike ob sajenju: NE) rezultati kažejo številna odstopanja v mnenjih med kategorijami občin.

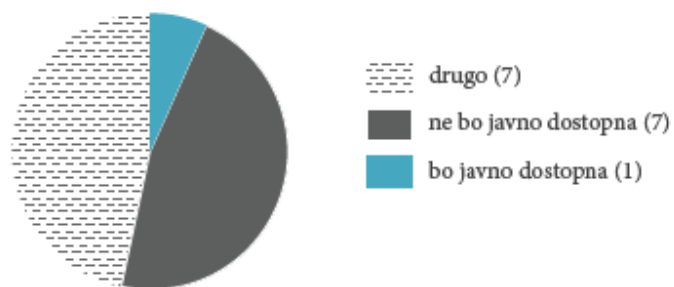
koliko javnost ve?

Q13 - Ali so podatki iz
evidenice dreves v vaši
občini javno dostopni?

občine z evidenco

občine z evidenco v pripravi/načrtovanju

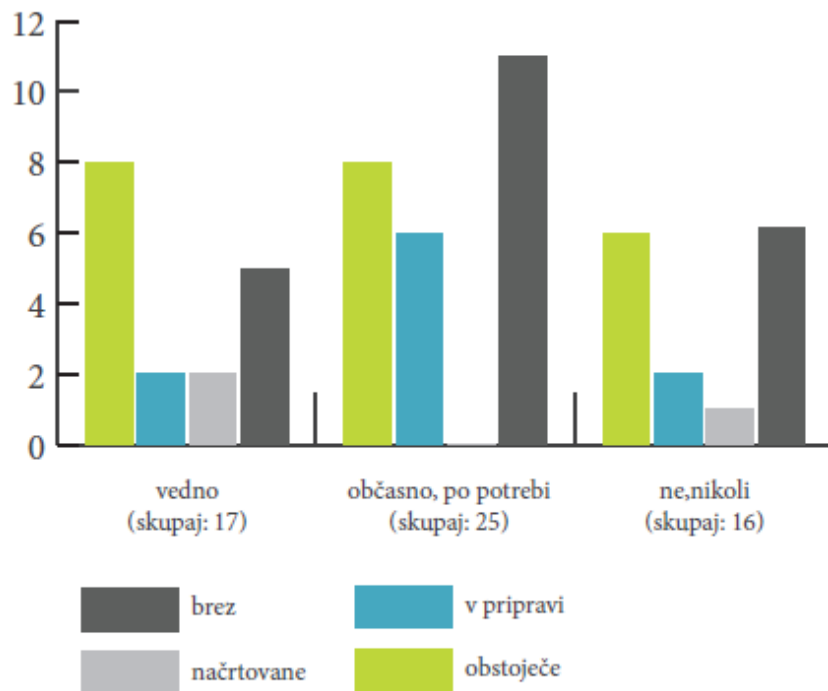
Ne glede na načelno strinjanje občin o dostopnosti določenih podatkov za javnost, rezultati vprašalnika kažejo, da gre **pri javni dostopnosti evidenice dreves še vedno bolj za izjemo kot pravilo.**

Sklepamo lahko, da občine pri upravljanju mestnih dreves javnosti najverjetneje še ne redno posvečajo večje pozornosti in zato ne prepoznavajo potenciala evidenice dreves kot orodja za komunikacijo in sodelovanje z javnostjo.

Q15 - Ali pri vodenju evidence (oz. upravljanju mestnih dreves) morda sodeluje tudi strokovno kvalificiran arborist?

kaj pa strokovna pomoč?

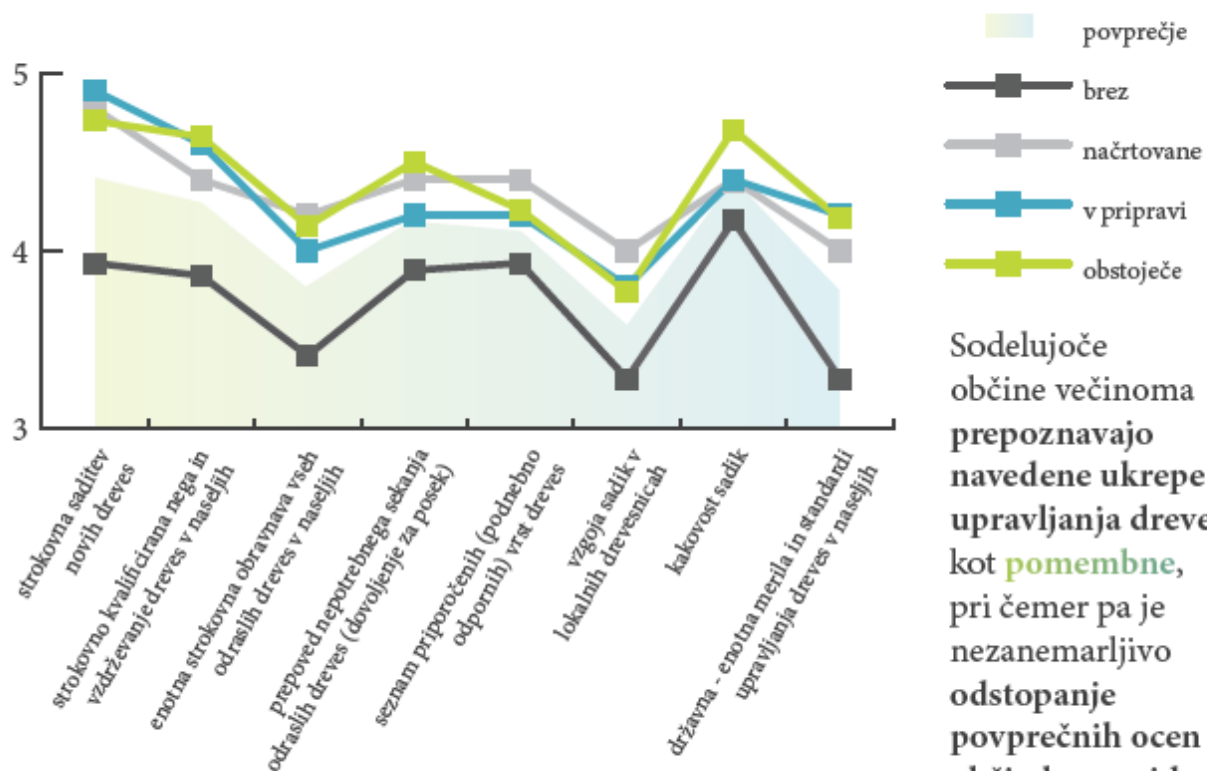

Večji del občin arborista v upravljanje mestnih dreves vključuje vsaj **občasno** (npr. pri posegih na zavarovanih drevesih, pri odstranitvah oz. v primerih večjih del, bolezni ali novih zasaditev), oz. **redno** (večinoma velja za občine z obstoječo evidenco).

Ne gre pa zanemariti tudi dejstva, da skoraj tretjina občin nikoli ne vključuje strokovno kvalificiranega arborista.

kako pomembni so ukrepi upravljanja dreves?

Q16 - Kako pomembni se vam zdijo ukrepi upravljanja dreves v naseljih glede na stanje dreves v vaši občini in razmere v okolju, vremenske in podnebne spremembe?

Sodelujoče občine večinoma prepoznavajo navedene ukrepe upravljanja dreves kot **pomembne**, pri čemer pa je nezanemarljivo odstopanje povprečnih ocen občin brez evidenc.

Občine v odzivih na anketo v zvezi z evidenco dreves:

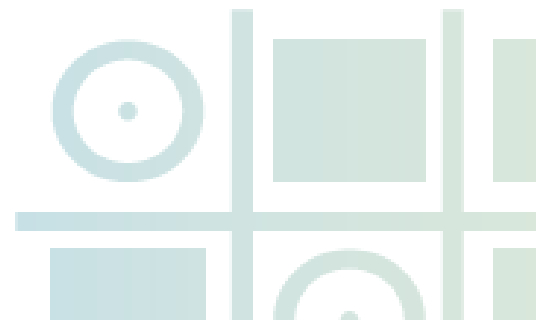
- izpostavljajo potrebnost priprave ustreznih zakonskih podlag,
- prosijo za priporočila,
- hkrati pa opozarjajo na specifične oz. razlike med občinami v urbanem in podeželskem okolju.

Nadalje občine v zvezi s strokovno skrbjo za drevesa:

- izpostavljajo pomen prostorskega načrtovanja za zagotavljanje ustreznih rešitev in izhodišč za saditev drevja,
- poudarjajo pomen zagotavljanja ustreznega rastišča (izpostavljajo problem tal, komunalnih vodov),
- predlagajo strokovne kvalifikacije za vzdrževalce dreves ter
- izobraževanje občinskih služb glede saditve in vzdrževanja dreves.

Iz odgovorov na anketo lahko dodatno izpostavimo še:

- **pasti neprepoznavanja koristi evidence dreves** (s strani odločevalcev), kar lahko zaradi nezagotavljanja sredstev vodi v neažurnost evidenc in splošno zapostavljanje tematike mestnega drevja;
- **nerepoznavanje/neizkoriščanje evidence dreves kot orodja za sodelovanje z javnostjo** - npr. informiranje o ukrepih na mestnih drevesih, izobraževanje (o ustrezni skrbi, ekosistemske storitve ...),
- **splošno zavedanje občin o pomenu upravljanja dreves.**

Glavne ugotovitve – podobne kot v predhodnih nalogah

Pričakovanja

- zakonska podlaga - podpora države
- priporočila, in upoštevati razlike med mesti in manjšimi naselji
- pomembno je prostorsko načrtovanje – kje in kako se sadi
- problem so rastišča – komunalni vodi - pomanjkanje prostora
- potrebne bi bile strokovne kvalifikacije za vzdrževalce
- potrebno je izobraževanje občinskih strokovnjakov glede saditve in vzdrževanja

Nevarnosti

- nerazumevanje pomena
- zapostavljanje dejavnosti
- nerazumevanje potenciala za sodelovanje javnosti
- nizko splošno zavedanje o pomenu dreves na ravni občin

- pomanjkanje strokovnega znanja
- pomanjkanje denarja
- pomanjkanje interesa

Glavne ugotovitve – podobne kot v predhodnih nalogah

Pričakovanja

- zakonska podlaga - podpora države
- priporočila, in upoštevati razlike med mesti in manjšimi naselji
- pomembno je prostorsko načrtovanje – kje in kako se sadi
- problem so rastišča – komunalni vodi - pomanjkanje prostora
- potrebne bi bile strokovne kvalifikacije za vzdrževalce
- potrebno je izobraževanje občinskih strokovnjakov glede saditve in vzdrževanja

Ellie Mills and her daughter Sula People have begun watering the trees on Duke Street as the council has stopped doing so. ©2022 The Edinburgh Reporter

Foto: The Edinburgh Reporter, 10.8.2022

Boljši pregled nad stanjem lahko prinese velike koristi

Foto: Trees for Streets, London

Elle Mills and her daughter Sula People have begun watering the trees on Duke Street as the council has stopped doing so. ©2022 The Edinburgh Reporter

Foto: The Edinburgh Reporter, 10.8.2022

Boljši pregled nad stanjem lahko prinese velike koristi

Foto: Trees for Streets

Nevarnosti

- nerazumevanje pomena
- zapostavljanje dejavnosti
- nerazumevanje potenciala za sodelovanje javnosti
- nizko splošno zavedanje o pomenu dreves na ravni občin

- pomanjkanje strokovnega znanja
- pomanjkanje denarja
- pomanjkanje interesa

Hvala za pozornost.

Kontakt predavatelja:

Dr. Maja Simoneti

E: maja.simoneti@ipop.si